

אם יש לגוש-אמונים סמכות עליונה, אין מה לברר איתו, יש לבער אותו!

אחרות: יהודים העומדים ברשות עצמם במיסגרת של אוטונומיה יהודית, כמוכנ המוסרי. ואם אוטונומיה יהודית כמוכנ המוסרי היא בלתי-אפשרית, יהדות-ההלכה ניצחה, ואז תקום כאן עדה, ולא ישנה אם קיים שילטון של יהודים או של זרים. או, כמו שאומר ידידי א. ב. יהושע: ברבנות הראשית הם היו תמיד בטוחים. החכמי-באשי היה תמיד יהודי. ואם האוטונומיה היהודית כמוכנ המוסרי היא בלתי אפשרית, אז כל הציונות, מהרצל, אהר-העם, בורוכוב ועד לז'בוטינסקי, נכשלה.

זו העמדה הפוליטית של אגודת-ישראל ומועצת גדולי התורה.

הם עקבים בעמדותיהם לגבי הציונות. אבל בקשת הפוליטית הדתית בולטת

ההלכה ומבעלי-ההלכה. ואז, במקרה זה, אדם שרוצה להיות חילוני, לא תהיה לו ברירה, אלא לעשות את אותו הדבר שממילא הם רוצים שהוא יעשה: ילך לו ויתבולל במקום אחר.

פתוחות, אז באים ואמרים שהאפשרויות מדאיגות את עם ישראל, ואז אתה אומר: נניח לזה.

דומה שניצצת כספר שלך את, הגישה התיאורטית "רשאלת", מיהו יהודי?"

ככל הספר הזה אני משתדל לפעול ללא הגדרות. אני פונה אל התבונה האינטואיטיבית, לכל אדם שיודע עברית של תיכון, עברית מדוברת. מה העניין, האם הוא נזקק להגדרות או לביאורים, אכסלקציות של משמעות, עד שהתיקשורת משתבשת לך פתאום. למה אתה מתכוון? וכל עוד שהדבר הזה לא מעלה בעיות, או למה לך. אם אתה אומר שיש לך ילדים — האם אני צריך לברר כמה ילדים יש לך, לבחוק בדיק גילם. גמרנו, לצורך הדיון שנינו אבות. ולעניין מיהו יהודי? ל-99 מיקרים מתוך 100 איני צריך כל ברירה, החוק צריך בירור מתוך

יכולת להיוולד ערבי - ואז מה היית אומר?

כוונה שהמחוקק קבע לעצמו. הדרישה להגדרות מראה אך ורק על עיסוק חברתי מסויים. זה הכל.

האם היהדות המסורתית מביאה לי שקיעת הציונות?

אני נוטה לחשוב היום שהעסק הזה הוא כישלון. כל החומר הזה, ההתכתשות על כללי התנהגות. כל הדבר הזה אינו ניתן לחילון. ואם היהדות אינה ניתנת לחילון — אז רוב הדברים שאני חושב עליהם בזמן האחרון, מביאים אותי למחשבה שהמדינה תהפך בסופו של דבר לקהילה. עדה עתיבת עם שינויים שמתחייבים מהזמן וזמן המקום.

כיצד?

ראשה-המשלה יתמנה אולי על-ידי הסנהדרין. לא חשוב. על כל פנים ברור שהמרות העליונה תבוא מן

אם יש ערך כלשהו הר' זה ערך הרציונליות!

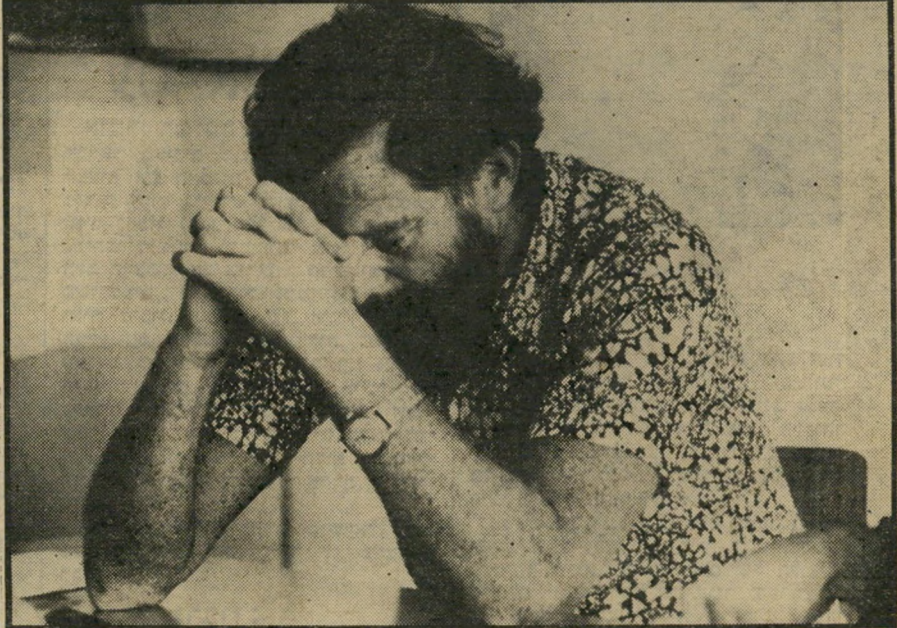
כיום ה"יהדות-המשיחית" של אנשי "גושים" אמונים

באשר למשיחיות של גוש-אמונים חכמים ממני אמרו כבר את כל שניתן לומר. אני חושב שהם אינם סינתזה בין ציונות למשיחיות, אלא דבק — שהתרכובת שלו תתגלה ביום מן הימים, ויגלו שהם עשויים ממים וקמח. הגשם הראשון ישטוף את הדבק הזה. אני לא חושב שזה רציני, ואגיד לך מדוע: הם לא הקימו מוסדות רבניים משלהם. הם אינם מוסד. וההלכה ומוסדותיה, הויהוי שלהם מאוד מסובך — אבל הם קיימים. פסקי-הלכה שלהם הוא פסקי-הלכה באם אתה יהודי מגוש-אמונים או מאגודת-ישראל, ואתה תלוי בפסקי-ההלכה. פרופסור ישעיהו לייבוך ביץ נלחם כל ימיו ברבנות, והוא מקבל את פסקי ההלכה בגומי.

מה פירוש ההבחנה שלך?

(המשך בעמוד 48)

הציונות בראשיתה חשבה שניתן למצוא יסודות-ביניים בין הדתיות לבין התבוללות, שהיא ביטול-עצמי. במילים

אבל אולי היהדות מסובכת כמו הדת הדרוזית, והיא בגדר סוד...